

يىراق قىرلاردا مېھنەتلىك ئۆتكەن ھايات

— سەنئەتكار، يازغۇچى ئىنىمىز ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ھەققىدە —

(نەتىجىلىك ئۇيغۇرلار 14)

ئەرگىن سىدىق

2015 - يىلى 5 - ئاينىڭ 29 - كۈنى

كونا يېزىق نۇسخىسى:

http://bbs.izdinx.com/thread_63804_1_1.html

http://bbs.bagdax.cn/thread_29893_1_1.html

<http://bbs.bozqir.top/forum.php?mod=viewthread&tid=7247>

<http://www.ejdad.com/bbs/forum.php?mod=viewthread&tid=3370>

<http://www.alganur.cn/mb/forum.php?mod=viewthread&tid=3600>

ئۇچۇر دەۋرىدىكى مەدەنىيەت ۋە سەنئەتنىڭ دۇنيا ئەللىرى ئارا تارقىلىشى بۈگۈنكى كۈندە دۇنيانىڭ بىر گەۋدىلىشىشىگە ماس ھالدا ئۆز رولىنى ئاكتىپ ھالدا نامايان قىلىۋاتماقتا. ئۇيغۇرلارنىڭ دۇنياغا تونۇلۇشىغا ئەگىشىپ، ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئىتىمۇ دۇنيا سەھنىسىدە قىزىقىشقا، تونۇلۇشقا، ۋە كۈندىن - كۈنگە ئالقىشلىنىشقا سازاۋەر بولۇپ كەلمەكتە.

ھەرقانداق بىر نەتىجە مېھنەتسىز ۋۇجۇدقا كەلمەيدۇ. ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا سەنئىتىنىڭ ياۋروپادا، جۈملىدىن ئانا ۋەتىنىدىن 10 مىڭ كىلومېتىرلارچە ئۇزاقتىكى ئەل - بۈيۈك بىرتانىيەدە تونۇلۇشىغا ئون نەچچە يىللاردىن بۇيان ئۆز ئەجرىنى ئون - تىنسىز سىڭدۈرۈپ كېلىۋاتقان بىر ئىنىمىز بار. ئۇ ئىنىمىز بۇ ساھەلەردە خەلقىمىزگە شان - شەرەپ قوچتى. چەت ئەلدىكى باشقا مىللەت خەللىرى ئارىسىدا گۈزەل مەدەنىيەت - سەنئىتىمىزدىن ئىپتىخارلىنىش تۇيغۇلىرىنى ۋۇجۇدقا كەلتۈردى. دۇنيادىكى باشقا ئەللەر بىلەن ئۆز - ئارا مەدەنىيەت دىئالوگى قۇرۇپ، ئۆز - ئارا چۈشىنىش ھاسىل قىلىش ئارقىلىق، ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئىتىنى دىيارىمىز بىلەن بىرگە تونۇشتۇرۇپ، نۇرغۇن خىزمەتلەرنى ئېلىپ باردى. بۇ دىيارىمىزدا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن، كۆپكە قادىر، ئىقتىدارلىق ئۇيغۇر ئىنىمىزنىڭ ئىسمى ئەزىز ئەيسا ئەلكۈندۇر.

1- رەسىم: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن

مەن ئىنىمىز ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن بىلەن 10 يىلدەك ۋاقىتتىن بۇرۇن تونۇشقان بولۇپ، شۇنىڭدىن بېرى ئۆز-ئارا ئالاقىلىشىپ ئۆتۈۋاتىمىز. ھەمدە ئۇيغۇرلار ئۈچۈن قىلىۋاتقان ئىشلىرىمىزدا پۇرسەت يارىتىلغاندا ئۆز-ئارا ياردەملىشىپ كېلىۋاتىمىز. مەن 2008-يىلى ئايالىم بىلەن ياۋروپاغا ساياھەتكە بارغان بولۇپ، شۇ قېتىم لوندوندا بىز ئەزىز ئەيسا ۋە دىلشات ھېۋزۇللا ئۆكىلىرىمىز ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بىر-ئىككى كۈن بىرگە بولدۇق.

2- رەسىم: سولدىن ئوڭغا: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن، بىلىمخۇمار، ۋە كومپيۇتېر يۇمشاق دېتال مۇتەخەسسسى دوكتور دىلشات ھېۋزۇللا. بۇ رەسىم 2008-يىلى 8-ئايدا لوندوندا تارتىلغان. ئىنىمىز دىلشات كومپيۇتېر ئۇيغۇر تىلى

سىستېمىسىنىڭ ۋۇجۇدقا كېلىشىگە ھەل قىلغۇچ تۆھپە قوشقان كىشى بولۇپ، ئۇ ھازىرمۇ ئائىلىسى بىلەن لوندوندا ياشايدۇ. كېيىنچە مەن بۇ ئىنىمىزنىمۇ تەپسىلىي تونۇشتۇرىمەن.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئۇيغۇر دىيارىدىكى مىسرانىم، باغداش، ئىزدىنىش ۋە بوزقىر قاتارلىق تور سەھىپىلىرىدە ئېلان قىلىپ كېلىنىۋاتقان تۈرلۈك مەزمۇندىكى ئىجادىي ئەسەرلىرى بىلەن، بولۇپمۇ «دوناي دەرياسىدىن ئورخۇن بويلىرىغىچە» ناملىق كىتابى، ۋە «قىتئەلەر ئارا قاناتلانغان كوي - - سەنۇبەر تۇرسۇن» ناملىق ئەدەبىي خاتىرىسى بىلەن خەلقىمىزگە تونۇلغان، 2004 - يىلى لوندوندا «لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى» نى قۇرۇپ چىققان، ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا ۋە سەنئەت مەدەنىيىتىنى بۈيۈك برىتانىيەنى مەركەز قىلغان ھالدا ياۋروپا دۆلەتلىرىدە پائال تونۇشتۇرۇپ كېلىۋاتقان سەنئەتكار، يازغۇچى، تەرجىمان، ۋە مۇستەقىل تەتقىقاتچى ئىنىمىز ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن 1970 - يىلى 6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى تارىم دەرياسىنىڭ شىمالىي بويلىرىدىكى بوستانلىق يۇرت شايار ناھىيىسىنىڭ تويىۋىلى بازىرى يېزا يېڭىچىمەن كەنتىدە بىر يېزا دوختۇر ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن. بالىلىق ۋە ئۆسمۈرلۈك يىللىرىنى يېزىدا ئۆتكۈزگەندىن كېيىن، ئوتتۇرا ۋە تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى شايار ناھىيىلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتىپىدە ئوقۇپ، 1991 - يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ چەت ئەل تىلى فاكولتېتى رۇس كەسپىنى پۈتتۈردى.

ئىنىمىز ئەزىز 1991 - يىلى ئۇنىۋېرسىتېتنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، 1999 - يىلىغا قەدەر ئاقسۇ شەھىرىدە مەمۇرىي ۋە تىجارى ئورۇنلاردا تەرجىمان بولۇپ خىزمەت قىلىدۇ. 1999 - يىلىدىن 2001 - يىلىغىچە قىرغىزىستان، تۈركىيە، فىرانسىيە، گېرمانىيە قاتارلىق ئەللەردە ياشايدۇ. 2001 - يىلى 8 - ئايدا بۈيۈك برىتانىيەنىڭ لوندون شەھىرىگە كېلىپ يەرلەشكەندىن كېيىن، ھازىرغا قەدەر ئائىلىسى بىلەن بىللە لوندوندا ئوقۇش، خىزمەت، ئىجادىيەت ۋە ئىلمىي تەتقىقاتلار بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلمەكتە. ئۇ 2011 - يىلىدىن باشلاپ باش شىتابى لوندونغا جايلاشقان خەلقئارا يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن 1986 - يىلى ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ۋاقتىدا تۇنجى ئەسىرىنى ئاقسۇ گېزىتىدە ئېلان قىلىش بىلەن ئىجادىيەت سېپىگە كىرىپ كېلىدۇ. ئۇ خىزمەتكە چىققاندىن كېيىن ئاقسۇدا ئۆتكەن يىللىرىدا رۇس تىلى ئوقۇتقۇچىسى ۋە تەرجىمان بولۇپ ئىشلەش بىلەن بىرگە، يەنە ئەدەبىي ئىجادىيەت بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئاقسۇ گېزىتى قاتارلىق مەتبۇئاتلاردا شېئىر ۋە تەرجىمە ئەسەرلىرىنى ئېلان قىلىدۇ. ئۇ 1999 - يىلى ۋەتەندىن ئايرىلغاندىن كېيىن، مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى ۋە ئاخبارات ساھەلىرىدە ئاكتىپلىق بىلەن خىزمەت قىلىپ، نۇرغۇن شېئىرىي، ئەدەبىي، ئىلمىي ۋە ئاخبارات ئەسەرلەرنى يازىدۇ. ئۇيغۇر ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئىرادىسى يۈرۈكىگە مەھكەم پۈكۈلگەن ۋە بۇ يولدا بىر كۈنمۇ ئىزدىنىشىنى، ئەجىر سىڭدۈرۈشىنى توختاتماي كېلىۋاتقان ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ 300 پارچىدىن ئارتۇق شېئىر، ئوبزور، ئەدەبىي خاتىرىلەر ۋە ئىلمىي ماقالىلەرنى يېزىپ، خەلقىمىزنىڭ ئوقۇشىغا تەقدىم قىلىدۇ.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن 2007 - يىلى 9 - ئايدىن 2008 - يىلى 2 - ئايغىچە بۈيۈك برىتانىيە (ئەنگىلىيە) دۆلەت ئىگىلىكىدىكى بۈيۈك برىتانىيە خەۋەر ئاگېنتلىقى - - BBC نىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا تۆزبېك بۆلۈمىدە ئىختىيارى مۇخبىر ۋە تور يازغۇچىسى بولۇپ خىزمەت قىلىدۇ. بۇ جەرياندا خەلقىمىزنىڭ تارىخ، مەدەنىيەت ۋە سەنئىتىگە ئائىت 10 نەچچە پارچە ئەسەر ۋە خەۋەر يېزىپ، مەزكۇر ئاگېنتلىقنىڭ تور بېتىدە ئۇيغۇر يېزىقىدا ئېلان قىلدۇرىدۇ.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن 2004 - يىلى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىنى قۇرۇپ چىققاندىن بۇيان، بۈيۈك برىتانىيە ۋە ياۋروپانىڭ ھەر قايسى دۆلەتلىرىدە ئۇيغۇر سەنئىتىنى تونۇشتۇرۇش مەدەنىيەت پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ بېرىش بىلەن بىرگە، ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا مەدەنىيىتى ۋە ئۇيغۇر ئۈچۈن ئالاقە تورىنى مەركەزلىك تېما قىلغان ھالدا ئىلمىي تەتقىقاتلار بىلەن شۇغۇللاندى. ئۇ يەنە تەرجىمە خىزمەتلىرى بىلەنمۇ شۇغۇللىنىدۇ. ئۇ ھازىرغا قەدەر برىتانىيەلىك ئۇيغۇر مۇزىكىشۇناس، دوكتور رەيچېل ھاررىس بىلەن بىرلىكتە ئۇيغۇر 12 مۇقامىنىڭ بىر قىسىم مۇقام

تېكىستلىرىنى، ھەمدە 50 پارچىغا يېقىن ئۇيغۇر خەلق ناخشا تېكىستلىرىنى ئىنگلىز تىلىغا تەرجىمە قىلدى. ئۇ يېقىندا «تاتارىيەدىن خەۋەر - - پېكىندىن كەشىمىگە سەپەر» ناملىق تارىخىي كىتابنىڭ ئۇيغۇرلارغا ئائىت قىسىملىرىنى تەرجىمە قىلىپ، تور ئارقىلىق خەلقىمىزنىڭ ئوقۇشىغا سۈندى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئەزىز ئەيسا ئەلكۈننىڭ ئىنگلىز تىلىدا يازغان بىر قىسىم ئىلمىي تەتقىقات ماقالىلىرى ئەنگلىيەنىڭ نوپۇزلۇق ئىلمىي ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنىپ كېلىۋاتىدۇ. بۇلارنىڭ ئىچىدە ۋەكىل خاراكتېرلىك ئىلمىي ئەسىرى 2011-يىلى دوكتور رەيچېل ھاررىس خانىم بىلەن بىرلىكتە ئەنگلىيەنىڭ كەمبىرىچ ئۇنىۋېرسىتېتى ئىچكى ئاسىيا ئىلىم ژۇرنىلىدا ئېلان قىلىنىپ، دۇنيا ئىلىم ساھەسىنىڭ ئۇيغۇر تەتقىقاتىغا بولغان ئالاھىدە قىزىقىشىنى قوزغىغان «ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن: ئۇيغۇر توربەتچىلىكىگە ئومۇمىي نەزەر» ناملىق چوڭ ھەجىملىك ئىلمىي ماقالىسىدۇر.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن يەنە دوكتور رەيچېل ھاررىس خانىم بىلەن بىرلىكتە ئاپتونوم رايونىمىزدىن ئۇيغۇر ناخشا مۇزىكا سەنئەت ئۆمەكلىرىنى ئەنگلىيەگە تەكلىپ قىلىش، ئەنگلىيەگە كەلگەن ئۇيغۇر سەنئەت ئۆمەكلىرىنى كۈتۈۋېلىش، ئۇلارغا تەرجىمان ۋە ياردەمدە بولۇش قاتارلىق خىزمەتلەرنىمۇ قىلىدۇ. شۇ ئارقىلىق بۈيۈك برىتانىيە بىلەن ئۇيغۇر دىيارى ئوتتۇرىسىدىكى مەدەنىيەت-سەنئەت ئالاقىلىرىنىڭ ئېلىپ بېرىلىشىدە مۇھىم رول ئوينايدۇ. مەسىلەن، 2003-يىلى 4-ئاينىڭ ئاخىرىدا شىنجاڭ مۇقام ئانسامبولىدىن تەشكىللەنگەن بىر ئۆمەك ئەنگلىيەگە ئويۇن قويۇشقا كېلىدۇ. ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن بۇ ئۆمەكتىكىلەر بىلەن 15 كۈن بىللە بولۇپ، ئۇلارغا تەرجىمانلىق قىلىپ، ئۇلارنىڭ پائالىيىتىگە ياردەم قىلىدۇ. 2014-يىلى 5-ئايدا ئاتاقلىق سەنئەتكارىمىز سەنۇبەر تۇرسۇن باشچىلىقىدىكى بىر ئۆمەكنىڭ لوندون، پارس ۋە ۋېننا قاتارلىق شەھەرلەردە ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكا سەنئىتىدىن ئۆرنەكلەر كۆرسىتىش ۋە سەنئەت بويىچە ئىلىم ئالماشتۇرۇش پائالىيىتىگە ئالاھىدە كۈچ چىقىرىدۇ.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈننىڭ ئۇزۇن يىللاردىن بۇيانقى ئىنگلىز مائارىپىدا بىلىم ئېلىش ئارزۇسى لوندونغا كەلگەندىن كېيىن ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئۇ 2001-يىلىدىن 2004-يىلىغىچە لوندوندىكى مورلېي (Morley College) ئىنگلىز تىلى تەربىيەلەش مەكتىپىدە تولۇق كۈنلۈك سىنىپتا ئىنگلىز تىلى ئۆگىنىدۇ. 2005-يىلىدىن 2009-يىلىغىچە لوندون لامبېت ئىنىستىتۇتىدا (Lambeth College) ئىنگلىز تىلى ۋە قوش تىل مائارىپى ۋە كومپيۇتېر كەسپىدە، 2009-يىلىدىن 2011-يىلىغىچە لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى بېرىكەك ئىنىستىتۇتىدا (Birkbeck College) كومپيۇتېر ئۆچۈر ئىلمى، تور لايىھىلەش ۋە مېدىيە تېخنىكا كەسپلىرى بويىچە ئوقۇشنى تاماملايدۇ. ئۇ ھازىر لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى ئافرىقا ۋە شەرق شۇناسلىق ئىنىستىتۇتى تارمىقىدىكى «جۇڭگودىكى ئىسلامى ئاۋاز» ناملىق تەتقىقات تۈرىدە خىزمەت قىلىپ كېلىۋاتىدۇ. ئۇ قوشۇمچە برىتانىيە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىقى كۆچمەنلەر ئىدارىسىدە تەرجىمان بولۇپ خىزمەت قىلىدۇ.

ئانا ۋە تەنەدىن يىراقتىكى ھاياتىنىڭ قىسمەتلىرى، بىزگە ئېيتىلمىغان ھېكايەلىرى تېخىمۇ كۆپ. نىكاھنىڭ غايىب بولغىنىدەك تەقدىرنىڭ قىسمەتلىرى ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن بىلەن ئۇيغۇر مەدەنىيەت-سەنئەت تەتقىقاتىغا ئۆزىنىڭ بارلىقىنى بېغىشلىغان برىتانىيەلىك ئۇيغۇر مىللىي مۇزىكىشۇناس دوكتور رەيچېل ھاررىس خانىم 2001-يىلى سېنتەبىردە لوندون پارلامېنت بىناسىنىڭ يېنىدىكى ۋېستىمىنستېر (Westminster) دا ئېچىلغان بىر قېتىملىق يىغىندا تونۇشىدۇ. 2004-يىلى بۇ بىر جۈپلەر لوندوندىكى گۈزەل بىر باغچىدا توي مۇراسىمى ئۆتكۈزۈپ، ئائىلە قۇرىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇلار ھازىر لەيلىگۈل ۋە سەنەمجان ئىسىملىك قىزلىرى بىلەن بىللە ئۇيغۇر مەدەنىيەت ۋە سەنئەت تەتقىقاتىغا بېغىشلىغان ھاياتىنى لوندوندا داۋام ئەتكۈزۋاتىدۇ.

3-رەسىم: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن بىلەن ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئەت تەتقىقاتىغا ئۆزىنىڭ بارلىقىنى بېغىشلىغان بىرىتانىيەلىك ئۇيغۇر مىللىي مۇزىكشۇناس، دوكتور رەيچىل ھاررىس خانىم 2004 - يىلى لوندوندىكى بىر گۈزەل باغچىدا توي مۇراسىمى ئۆتكۈزگەن ۋاقىتتىكى بىر كۆرۈنۈش.

4- رەسىم: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ئەپەندى خانىمى رەيچىل ھاررىس بىلەن بىللە. رەسىم 2004- يىلى ئىيۇل پارىژدا تارتىلغان.

5-رەسىم: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ۋە ئائىلىسىدىكىلەر. بۇ رەسىم 2013-يىلى 1-يانۋار كۈنى لوندوندا تارتىلغان.

6-رەسىم: ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن بىلەن رەيچىل ھاررىس خانىم 2014-يىلى 6-ئاينىڭ 22-كۈنى لوندون Kenwood باغچىسىدا.

1. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى

بىز ئىنسانلار دۇنياسىدا مۇزىكا ھەممە مىللەتلەر تەرىپىدىن تەرجىمانسىز چۈشىنىلىدىغان بىر ئومۇملۇققا ئىگە تىلدۇر. جۈملىدىن ئاسىيانىڭ مەركىزىدە ياشاپ كەلگەن سۆيۈملۈك خەلقىمىز ئۆز ئەقىل-ئىدراك ۋە ھايات-پائالىيەتلىرى ئاساسىدا ياراتقان ئۇيغۇر ئېتىتىك مەدەنىيىتىنىڭ ئەڭ مۇھىم تەركىبلىرىدىن بىرى بولغان ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا سەنئىتى 2004- يىلى لوندون شەھىرىدە «لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى» نىڭ دۇنياغا كېلىشى بىلەن تەڭ ھازىرقى زامان مەدەنىيەت ۋە ئىلىم-پەن بۆشۈكى ھېسابلىنىدىغان بۈيۈك بىرتانىيە پايتەختىدە ياغراشقا باشلىدى.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىنىڭ قۇرۇلۇشى ھەققىدە بەرگەن بىر قېتىملىق تېلېۋىزىيە سۆھبىتىدە مۇنداق دەيدۇ:

«ناخشا- مۇزىكا دېمەك بىر مىللەتنىڭ مىللىي روھىدىكى ئۆزىگە خاس ئالاھىدىلىكىنى روشەن گەۋدىلەندۈرىدىغان، مىللىي كۈچ-قۇۋۋىتىنى ئويغىتىدىغان، ئۆز زامانىدىكى شادلىقى ۋە قايغۇسىنى يارقىن ئاھاڭ ۋە مۇڭلۇق ئاۋازلار بىلەن ئىپادە قىلىدىغان بىر سەنئەت شەكلىدۇر. بولۇپمۇ ئۆز ئانا ۋەتىنىدىن سەرسان بولۇپ ئايرىلىپ يات ئەللەردە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلار ئۈچۈن ئۇيغۇر سەنئىتىنىڭ ئىپادىلەيدىغان مەنىسى كۆپ خىل ۋە چوڭقۇر، سىياسىي ۋە ئىجتىمائىي قىممىتى تېخىمۇ يۈكسەكلىككە ئىگە بولىدۇ.

7- رەسىم: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى بۈگۈنكى كۈنگە قەدەر 30 نۆۋەتتىن ئارتۇق مەخسۇس ئۇيغۇر سەنئەت كېچىلىكى ئۆتكۈزگەن بولۇپ، بۇلارنىڭ ئىچىدىكى ۋەكىل خاراكتېرلىك كونسېرت 2009- يىلى 2- ئاينىڭ 17- كۈنى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى ئاسىيا - ئافرىقا ئىنستىتۇتىنىڭ تەكلىپى ۋە ئۇلارنىڭ ئەتراپلىق ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن دۇنياغا داڭلىق بۈيۈك بىرتانىيە موزىيىنىڭ يېنىغا جايلاشقان لوندون بىرۋېبى تىياتىرخانىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن مەخسۇس ئۇيغۇر سەنئەت كېچىلىكىدۇر. ئەينى ۋاقىتتا لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى ۋە بۇ قېتىملىق سەنئەت كېچىلىكى ھەققىدە دىيارم توربېتىدە نەق مەيدان سىن كۆرۈنۈشلۈك خەۋەر بېرىلگەن ئىدى. بۇ رەسىم شۇ ۋاقىتتىكى دىيارم توربېكىتىنىڭ 2009- يىلى 2- ئاينىڭ 27- كۈنىدىكى خەۋىرىدىن ساقلىۋېلىنغان.

8- رەسىم: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى 2010- يىلى 7- ئاينىڭ 9- كۈنى نورۋېگىيەنىڭ فورد شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «فورد 2010- يىللىق خەلقئارالىق مۇزىكا فېستىۋالى» غا قاتنىشىپ 3 كۈن ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكا ۋە ئۇسۇللىرىدىن ئۆرنەكلەرنى كۆرسىتىپ نورۋېگىيە خەلقىنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا سازاۋەر بولىدۇ. رەسىمدە ئانسامبىل ئەزالىرى فورد شەھىرىدە. رەسىمدىكىلەر ئوڭدىن - سولغا يۆلىنىش بويىچە 1- كىشى ئانسامبىل تەمبۇرچىسى نىزەمدىن سەمەتوۋ؛ 2- كىشى ئانسامبىل دوتارچىسى رەيچال ھاررىس خانىم؛ 3- كىشى ئانسامبىل داپچىسى رۇستەم سالىپوۋ؛ 4- كىشى ئانسامبىل ناخشىچىسى رەھىمەت مەخمۇت خانىم؛ 5- كىشى ئانسامبىل مۇزىكانتى كامىل ئابباس؛ 6- كىشى ئانسامبىل ئۇسۇلچىسى يالقۇن ئابدۇرەھىم.

9- رەسىم: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى 2010- يىلى 7- ئاينىڭ 9- كۈنى نورۋېگىيەنىڭ فورد شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «فورد 2010- يىللىق خەلقئارالىق مۇزىكا فېستىۋالى» غا قاتنىشىپ نورۋېگىيە خەلقىنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا سازاۋەر بولىدۇ. ئەڭ ئاخىرقى فېستىۋال يېپىلىش مۇراسىمىدا ئانسامبىل ناخشىچىسى رەھبە مەخمۇت خانىم نورۋېگىيە پادىشاھى سونىيا خانىمنىڭ قوبۇل قىلىشىغا ئېرىشىدۇ.

بىز دۇنيانىڭ قانداق يېرىدە بولمايلى، بىزنىڭ ئۇيغۇر ئۈچۈن خىزمەت قىلىشىمىزنىڭ بىر يەككە، تۈز- سىزىقلىق يولى بولمايدۇ. خەلقىمىز ئۆتكەن ئەسىردىكى قايتا كەلمەس پۇرسەتلەرنى جاھىللىق ئۇيقۇسىدا ئۇخلاپ ئۆتكۈزۈۋەتتى. ئەمدى بۇ ئەسىردىكى بىزنىڭ مەجبۇرىيىتىمىز ھەر كىم ئۆز قولىدىن قانداق ئىش كەلسە كەلسۇن، ئۇيغۇر مىللىي مەنپەئىتىگە پايدىلىق ئىش بولسا قىلىشىمىز، ۋە بۇ خىزمەتلىرىمىز ئارقىلىق ئۆتكەن ئەسىرنىڭ بوشلۇقلىرىنى تولدۇرۇشىمىز كېرەك. مەن ئەنگىلىيەگە يېڭى كەلگەن يىللاردا ساۋاقداشلىرىم مېنىڭدىن قەيەردىن كەلگەنلىكىمنى، مىللىتىم ۋە تىلىمنى سورىغاندا «مەن ئۇيغۇر» دەپ جاۋاب بەرسەم، ئۇلار مەندىن «ئۇيغۇر؟ بۇ قانداق نەرسە؟ يەيدىغان نەرسىمۇ؟» دەپ سورىدى. كېيىنچە بۇ دۇنيانى ھېچ چۈشەنمەيدىغان، نەزەر دائىرىسى تار ياۋروپالىقلارغا «ئۇيغۇر» نى چۈشەندۈرمەن دەپ ۋاقتىمنى زاپە قىلماسلىقىنى نىيەت قىلدىم. ئۇنىڭدىن كېيىن مەندىن بىرەرسى «قەيەردىن كەلدىڭ؟» دەپ سورىسا، ھېچ ئىككىلەنمەستىنلا «مارستىن» دەپ جاۋاب بېرىدىغان بولىدۇم. ئۇلار مەندىن «سەن نېمىشقا مۇنداق چاقچاق قىلىسەن؟» دەپ سورىغان سوئالغا مۇنداق جاۋاب بەردىم: «مەن ئۆزۈمنى ئۇيغۇر دىيارىدىن كەلدىم، مەن ئۇيغۇر، دېسەم، سەن چۈشەنمەيسەن. بۇنى ساڭا چۈشەندۈرۈشكە كۆپ ۋاقىت كېتىدۇ. مانا شۇ سەۋەبتىن مەن شۇنداق دېدىم» دەپ ئېيتىدىغان بولىدۇم. بۇ تەننەپ گېپىم تەسىر قىلغانلىرى كېيىنچە «ئۇيغۇر» نىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئۆگىنىپ كېلىپ، ئاندىن ماڭا ئۆزلىرى ئازراق ئىزدىنىپ، ئۇيغۇرنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى ئازراق چۈشىنىۋالغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ ۋاقىتلاردا لوندوندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ سانى ناھايىتى ئاز ئىدى. مەن شۇنىڭدىن كېيىن ئۇيغۇرنى قانداق قىلغاندا ئۈنۈملۈك تونۇشتۇرغىلى بولىدىغانلىقى ھەققىدە ئىزدىنىپ، ئاخىرى بۈگۈنكى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىنى قۇرۇپ چىقىشقا، ۋە ئۇنى راۋاجلاندۇرۇشقا مۇۋەققەت بولالدىم.»

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن 2006- يىلى 17- ماي كۈنى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى تور بېكىتىگە بىر پارچە ماقالە يازىدۇ، ۋە ماقالىسىنىڭ ئاخىرىنى مۇنداق ئۇزاقلاشتۇرىدۇ:

«مەن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىنى قۇرغۇچى بولۇش سۈپىتىم بىلەن، ئۆز كۆرگەنلىرىم ۋە ھېس قىلغانلىرىمنى قىستۇرۇپ ئۆتۈشنى مۇۋاپىق كۆردۈم. مەيلى ئۇيغۇرنىڭ ناخشا- مۇزىكىسى چوڭ ھەشەمەتلىك تىياتىرخانىلاردا ياڭرىسۇن، ياكى ئادەملەر بىلەن لىق تولغان لوندوننىڭ مەركىزى باغچىلىرىدا ياكى تار كوچىلىرىدا ياڭرىسۇن، ئەگەر سىز شۇ مەيداندا بولسىڭىز، ئۆزىڭىزنىڭ نەقەدەر گۈزەل مەدەنىيەتكە ئىگە بىر مىللەتنىڭ ئەزاسى بولغىنىڭىزدىن چەكسىز پەخىرلىنىسىز. ھەمدە بۇ سەرانلىق بىلەن ئۆتكەن كۈنلىرىڭىزدە چەتئەللىكلەرگە «ئۇيغۇر» دېگەن ئىسمىنى چۈشەندۈرۈپ بولالماي، قانچە قېتىملاپ ئاچچىق يۈتۈپ كەتكەن چاغلىرىڭىزنى دەرھال ئېسىڭىزگە ئالغىنىڭىزدا، تەمبۇرنىڭ بۇلبۇلدەك ياڭراۋاتقان خۇش ئاۋازىغا قوشۇلۇپ، يۇقىرى ئاھاڭدا ئېيتىلىۋاتقان ئۇيغۇر خەلق ناخشىلىرىدىن:

كىچىك بالىلار ئوينايدۇ يەي

تال چۈشۈكىنى ئات ئېتىپ،

غېرىب باللا يىغلايدۇ يەي

ئۆز يۇرتىنى ياد ئېتىپ.

تاغلاردىن ئورۇن ئالدۇق،

باغلاردىن ئورۇن تەگمەي .

ئۆز يۇرتلاردىن ئايرىلدۇق .

دۈشمەنگە بويۇن ئەگمەي... .

دېگەن ناخىشلارنى ئاڭلىغىنىڭىزدا، ئىشىنىمەنكى، كۆزىڭىزگە كەلگەن ياشلىرىڭىزنى ئۆز ئىختىيارلىقىڭىز بىلەن توختىتالمايسىز. ئەلۋەتتە شۇ دەققىدە ھەر قانداق بىر چەتئەللىك ئالدىراش مېڭىۋاتقان قەدىمىنى توختىتىپ، ئۆزى تەشەببۇسكارلىق بىلەن سىزدىن «بۇ قايسى دۆلەتنىڭ، قايسى مىللەتنىڭ مۇزىكىسى؟» دېگەندەك سوئاللارنى سورىماي تۇرۇپ، ئۆزلىرىنىڭ ئالاقىلىرىنى، ئۇيغۇر مىللىتىگە بولغان ياخشى تىلەكلىرىنى بىلدۈرمەي تۇرۇپ سىز بىلەن خوشلاشمايدۇ. دېمەك مەدەنىيەتلەشكەن، باشقا مىللەتلەرنىڭ مەدەنىيىتىنى ۋە مىللىي ئۆرپ - ئادەتلىرىنى چۈشىنىدىغان، ھەمدە ئۇلارغا ھۆرمەت قىلىشنى بىلىدىغان غەرب ئەللىرى ئۈچۈن سەنئەتنىڭ كۈچ - قۇدرىتى ھەقىقەتەنمۇ مۆلچەرلىگۈسىزدۇر .

بايانلىرىمنى ئاخىرلاشتۇرۇشتىن بۇرۇن، ئۆز ۋەتىنىدىن ئايرىلىپ، چەت مەملىكەتلەردە مۇساپىر بولۇپ ياشاۋاتقان ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزغا ئۆزۈمنىڭ لوندون ھورنىسى ئاتاتۇرۇك ئوتتۇرا مەكتىپىدە ئۆتكۈزۈلگەن «3 - نۆۋەتلىك تۈرك مەدەنىيەت - سەنئەت فېستىۋالى» دا تىياتىرخانا تېمىغا ئېسىلغان مۇستاپا كامال ئاتاتۇرۇكنىڭ مۇنۇ بىر كەلىمە سۆزىنى ھەدىيە قىلىشنى مۇۋاپىق كۆردۈم: ئۆز سەنئىتىدىن ئايرىلغان مىللەتنىڭ بىر ھايات تومۇرى كەمدۇر .»

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى 2004 - يىلى تەشكىل قىلىنغاندىن كېيىن، تۇنجى بولۇپ ئۆز پائالىيىتىنى يەرلىك ھۆكۈمەتنىڭ ئىقتىسادىي ياردىمىنى قولغا كەلتۈرۈش، شۇ ئارقىلىق ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىنى لوندوندا ئاممىۋى شەكىلدە كۆرسىتىش بىلەن، يەنى «لوندون 2005 - يىللىق كۆچمەنلەر بايرىمى» گە قاتنىشىش بىلەن باشلايدۇ. كېيىن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ بۇ تۈردىكى مەدەنىيەت پائالىيەتلىرى ھەر ساھەلەرنىڭ قوللىشىغا ئېرىشىدۇ. جۈملىدىن لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى ئافرىقا ۋە شەرقشۇناسلىق ئىنستىتۇتىنىڭ ئۇيغۇر مۇزىكىشۇناسلىق ئىلمى دوكتورى رەيچېل ھاررىس خانىمنىڭ كەسپىي جەھەتتىن قىزغىن قوللىشىغا ۋە يېتەكلىشىگە ئېرىشىدۇ .

دېمەك، لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تۇنجى قېتىم بۈيۈك برىتانىيەدە تەشكىللەنگەن ئۇيغۇر ئەنئەنىۋى ۋە ئاممىباب ناخشا - مۇزىكىلىرىنى ئورۇنلايدىغان سەنئەت گۇرۇپپىسى بولۇپ قۇرۇلغان. ئانسامبىلىنىڭ ناخشىچىلىرى ۋە مۇزىكانتلىرى ئۇيغۇر ئېلىدىن، قىرغىزىستاندىن ۋە بىرقانچە ئۇيغۇر مۇزىكىسىغا ئىشتىياق باغلىغان برىتانىيەلىك ئىنگىلىز مۇزىكا ھەۋەسكارلىرىدىن تەشكىل تاپقان. ئانسامبىلىنىڭ ئورۇنلىغان ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىسى ئاساسلىقى ئۇيغۇر مۇزىكا تىگىشاق ئاھاڭلىرى، ئىجادىي ۋە خەلق ئاھاڭلىرى، بولۇپمۇ ئىلى خەلق ناخشا - مۇزىكىلىرى ھەم ئەنئەنىۋى «ئۇيغۇر 12 مۇقامى» نى ئۆز ئىچىگە ئالغان. ئانسامبىل 2004 - يىلى قۇرۇلغاندىن بۇيان، سەنئەت پروگراممىلىرىنى تەييارلاپ چىقىش، ئانسامبىلىنىڭ ئىنگىلىز ۋە ئۇيغۇر تىللىرىدىكى تور سەھىپىسىنى قۇرۇش، ۋە بۇ ئارقىلىق ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئىتىنى دۇنيا مىقياسىدا تەشۋىق قىلىش قاتارلىق ئانسامبىلىنىڭ كەسپىي ۋە تەشكىلىي قۇرۇلمىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن جاپالىق خىزمەتلەرنى ئېلىپ بارغان. ئانسامبىل مۇزىكانتلىرىنىڭ بەزىلىرى ئائىلە ئەزالىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ئەنگىلىيەگە كۆچمەن مۇساپىر سالاھىيىتى بىلەن كەلگەن بولۇپ، ئانسامبىل ئۆزىنىڭ تۇنجى قېتىملىق ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىنى لوندوندا ئاممىۋى شەكىلدە 2005 - يىلىدىن باشلاپ كۆرسىتىلىشىگە باشلىدۇ .

شۇنىڭدىن كېيىن مانا بۈگۈن قۇرۇلغىنىغا 11 يىلدىن ئاشقان لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى لوندوننى ئۆز ئىچىگە ئالغان بۈيۈك برىتانىيەنىڭ ھەر قايسى شەھەرلىرىدە بولۇپ 100 قېتىمدىن ئارتۇق، ياۋروپا ۋە باشقا دۆلەتلەردە 20 قېتىمدىن ئارتۇق ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا ئۆزىنىڭ كىلىرىدىن كونسېرت بېرىپ، سەنئەت سۆيەر برىتانىيەلىكلەرنىڭ ۋە

باشقا ئەل خەلقلەرنىڭ ئۇيغۇرلارنى ۋە ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىسىنى چۈشىنىشىگە، ياقتۇرۇشىغا ۋە قىزغىن ئالقىشلىشىغا سازاۋەر بولىدۇ.

قېنى ئەمدى بۇ گۈزەل ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىسىنىڭ كۈچلۈك مەپتۇن قىلىش كۈچى بىلەن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى قۇرۇلغان دەسلەپكى يىللاردا ئانسامبىلغا ئەزا بولغان سەنئەتكار ۋە ئارتىستلار بىلەن تونۇشۇپ چىقايلى:

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن (ئانسامبىل قۇرغۇچىسى، ئانسامبىل ئومۇمىي ئىشلىرىغا ۋە ئىنتېرنېت تورىغا مەسئۇل):

بۇ ئىسمىز بىلەن يۇقىرىدا تونۇشۇپ ئۆتتۇق .

رەيچىل ھاررىس (دۇتار، كەسپىي يېتەكچى)

10 - رەسىم: دوكتور رەيچىل ھاررىس خانىم .

چىمەن دوپپىلىق دۇتارچى دوكتور رەيچىل ھاررىس خانىم ئوتتۇرا ئاسىيا، ئۇيغۇر ۋە جۇڭگو مۇزىكىشۇناسلىق ئىلمى بويىچە لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى ئافرىقا ۋە شەرقشۇناسلىق ئىنستىتۇتى مۇزىكا فاكۇلتېتىدا ئوقۇتۇش ۋە تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. رەيچىل خانىم ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىغا ئالاھىدە مۇھەببەت باغلىغاندىن باشلاپ ئۇيغۇر ئېلىگە بىر نەچچە قېتىم بېرىپ، ھەتتا ئۇزۇن تۇرۇپ زىيارەت قىلىش، تەتقىق قىلىش ۋە ئۆگىنىش بىلەن شۇغۇللانغان. شۇ ئارقىلىق ئۇيغۇر مۇزىكىشۇناسلىق ئىلمىدە مۇتەخەسسسكە ئايلانغان. ئۇ دۇتار بىلەن ئۇيغۇر خەلق ئاھاڭلىرى، ھەتتا مۇقاملارنى بىمالال چالالايدىغان سەۋىيىگە يەتكەن. ئۇ چىمەن دوپپىنى ياراشتۇرۇپ كىيىپ، دۇتارنى قولغا ئالغاندا، ئۇنى ئۇيغۇر سازەندىلىرىدىن ھېچ پەرقلەندۈرەلمەيسىز .

رەھىمە مەخەت (ناخشىچى)

11- رەسىم: ئايالىم بىلەن ئىككىمىز رەھىمە سىڭلىمىز بىلەن 2013- يىلى ئىستانبۇلدا ئازراق بىرگە بولغان بولۇپ، بۇ رەسىم شۇ چاغدا خاتىرە ئۈچۈن تارتىلغان.

ئانسامبىل ناخشىچىسى رەھىمە مەخمۇت گۈزەل ئىلى ۋادىسىدا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن. ئۇ بىر دىنىي ئائىلىدە چوڭ بولغان. رەھىمە ناخشا ئېيتىشنى دەسلەپتە ئانىسىدىن ئۆگەنگەن. مەھەللىلەردە داۋاملىق بولۇپ تۇرىدىغان مەشرەپ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىلى ۋادىسىنىڭ يەرلىك ئاھاڭلىرى ئۆگىنىشىگە مۇھىم مەكتەپ بولغان. رەھىمە مەشرەپلەردە ئاكىسى دۇتار چالسا تەڭگەش بولۇپ ناخشا ئېيتقان. ئۇ لوندوندا ياشىغاندىن بۇيان يېڭى نەشرىدىن چىققان ئۇن - سىن پىلاستىنكىلىرى ئارقىلىق ئەڭ يېڭى ناخشىلارنى ئۆگىنىشنى داۋاملاشتۇرۇپ كەلمەكتە. ئەنگىلىيەدە مەزكۇر ئانسامبىلنىڭ قۇرۇلۇشى ئۇنىڭ قەلبىدىكى سەنئەت تالانتىنى تولۇق نامايان قىلىشقا سەھنە ھازىرلايدۇ.

نزامىدىن سەمەتوۋ (تەمبۇر)

مەزكۇر ئانسامبىلنىڭ ئاساسلىق سازەندىسى نزامىدىن سەمەتوۋ قىرغىزىستانلىق ئۇيغۇر بولۇپ، «مەدەنىيەت ئىنقىلابى» مەزگىلىدە قىرغىزىستانغا كۆچۈپ كەلگەن كوپ ساندىكى ئۇيغۇرلارنىڭ بىرى. ئۇ ئۇيغۇرلار قىرغىزىستاندىكى مۇساپىرلىق ھاياتىدا ئانا ۋەتىنىنىڭ مەدەنىيەت - ئەنئەنىلىرىنى داۋاملىق ساقلاپ كەلگەن. نزامىدىننىڭ گىتار چېلىشقا بولغان ئىشتىياقىدىن باشقا، ئۇ يەنە بىر قانچىلىغان ئۇيغۇر چالغۇ ئەسۋابلىرىنى - داپ، دۇمباق، دۇتار، تەمبۇر قاتارلىقلارنى ئەنئەنىۋى ئاھاڭلاردا چېلىشنى قىرغىزىستاندىكى پېشقەدەم مۇزىكانتلاردىن ئۆگەنگەن.

ستىفېن جونسى (ئىسكىرىپىكا، غىجەك)

بۇلاردىن باشقا ئۇيغۇر ئانسامبىلىدا ئۆزى ئۇيغۇر بولمىسىمۇ، ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىغا چوڭقۇر مۇھەببەت باغلىغان ئەنگىلىيەلىك مۇزىكانتلارمۇ بار. ئۇلارنىڭ بىرى مۇزىكىشۇناس دوكتور ستىفېن جونسى ئەپەندى. ئۇ كەسپى ئىسكىرىپىكا چالغۇچىسى. ستىفېن جونسى ئەپەندى بۇرۇن ئەنگىلىيەدىكى داڭلىق مۇزىكا ئورچىستىرالارىدا مۇزىكا چالغان. ئۇ جۇڭگو مۇزىكا ساھەسىدە ئالدىنقى قاتاردىكى مۇتەخەسسسلەردىن ھېسابلىنىدۇ. ستىفېن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىغا قاتنىشىشتىن بۇرۇن، ئەنگىلىيەدە بىر قانچىلىغان جۇڭگو مۇزىكا گۇرۇپپىلىرىنى قۇرۇپ چىققان. ھازىر ئۇ بۇ ئانسامبىلنىڭ ئۈستى غىجەكچىسىگە ئايلانغان.

يالقۇن ئابدۇرەھىم (ئۇسسۇلچى)

يالقۇن ئابدۇرەھىم قەشقەردە تۇغۇلغان. ئۇ 11 يېشىدىن باشلاپ ئۇسۇل ئويناش كەسپىنى ئۆگەنگەن. ئۇ 1991 - يىلى ئەنگلىيەگە كەلگەندىن بۇيان بالېت ئۇسۇلى، ھازىرقى زامان ئۇسۇلى ۋە ئۇسۇل لايىھىلەش كەسپىنى 1993 - يىلىغىچە ئۆگەندى. يالقۇن ئوقۇشنى تاماملىغاندىن كېيىن ئىنگلىز دۆلەتلىك بالېت، ئىنگلىز دۆلەتلىك ئوپېرا، ئەنگلىيە پادىشاھلىق ئوپېرا، دانىيەنىڭ پېتېر سچائۇفۇس بالېت شىركىتى قاتارلىق ئورۇنلاردا نومۇر كۆرسىتىدۇ. ئەنگلىيەنىڭ ھەرقايسى كىنېزلىكىدە ۋە ياۋروپادا مەخسۇس ئويۇن كۆرسىتىش سەپىرىگە قاتنىشىدۇ. يالقۇن لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىغا قاتناشقاندىن كېيىن ئۆز مىللىتىنىڭ ئەنئەنىۋى ئۇسۇلىنى قايتىدىن سەھنىگە ئېلىپ چىقىپ، قىزغىن ئالقىشلاشقا ئېرىشتى.

رۇستەم سالىپۇ (داپ)

رۇستەم سالىپۇنىڭ ئەسلى يۇرتى قىرغىزىستان. ئۇ ھازىر لوندوندا ياشايدۇ. رۇستەم داپ چېلىشنى نىزامىدىن ئۆگەنگەن.

كامىل ئابباس (غېجەك، تەمبۇر)

تالانتلىق ئۇيغۇر مۇزىكانتى كامىل ئابباس ئەپەندى ئۈرۈمچىدە بىر زىيالىي ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. ئۇ بالىلىق چاغلىرىدىن باشلاپلا ئۇيغۇر چالغۇلىرىنى چېلىشقا باشلىغان. كامىل ئابباس ئۈرۈمچىدىكى ئۇيغۇر ناخشا - ئۇسۇل ئوپېرا سەنئەت ئۆمىكىگە كەسپىي مۇزىكانتلىققا قوبۇل قىلىنغاندىن كېيىن، مۇزىكا ساھەسىدە كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرنى قازانغان. ئۇ ئۈرۈمچى ئوپېرا ئۆمىكىدە ئىشلىگەن مەزگىللىرىدە «ئارشىن مالالان»، «غەرب - سەنەم»، «غۇنچەم»، «كۈرەش يولى» قاتارلىق تىياتىرلاردا مۇزىكا چالغان. كامىل ئابباس ئائىلىسى بىلەن بىللە ياۋروپاغا كېلىپ يەرلەشكەندىن كېيىن، 1995 - يىلى «مەشرەپ» ناملىق CD پلاستىنكىسى نەشر قىلدۇرىدۇ. كامىل ئابباس 2008 - يىلىدىن بۇيان بېلگىيەدىكى «فلوئە - فلوتە» قورچاق تىياتىرخانىسىدا كەسپىي مۇزىكانت بولۇپ ئىشلەپ كەلمەكتە. كامىل ئابباس ئەپەندى 2004 - يىلىدىن بۇيان لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى بىلەن بىرلىكتە، ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىنى ياۋروپا سەھنىلىرىدە ئىجرا قىلىپ ئۆزىنىڭ كەسپىي مۇزىكا تالانتىنى نامايان قىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

12- رەسىم: سولدىن - ئوڭغا: دوكتور رەيچېل ھاررىس، دوكتور ستىفېن جونېس، رەھىمە مەخمۇت، ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن، ۋە نىزامىدىن سەمەتوۋ. بۇ رەسىم 2007- يىلى 27- ماي لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن "باھارنى ئوتتۇرا ئاسىيا ۋە تۈركىيە مۇزىكىسى بىلەن كۈتۈۋېلىش" سەنئەت پائالىيىتىدە تارتىلغان.

مانا بۇ لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلىغا دۇنيانىڭ ھەر جايلىرىدىن يىغىلىپ تەشكىللەنگەن سەنئەتكارلار. ئۇلارنىڭ سەھنىدە بىرلىكتە كۆرسەتكەن ماھارەتلىرىدىن ئۇلارنىڭ ئۇيۇشۇشىغا سەۋەب بولغان ئامبلىنىڭ ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىنىڭ سېپى كۈچى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يېتەلەيسىز. ئۇلار ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكىلىرىدىن ئۆزلىرى ھۆرۈرلىنىپلا قالماي، بۇ گۈزەل ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكىلارنى ئەنگىلىيەدە، ياۋروپادا ۋە ھەتتا دۇنيادا ھەر قايسى دۆلەتلىرىدە تېخىمۇ كۆپ كىشىلەرنىڭ بەھرى ئېلىشىغا تەقدىم قىلدى. ھەمدە دۇنيا خەلقىنى تەرىپىدىن تەرجىمانسىز چۈشىنىلىدىغان ناخشا- مۇزىكىدىن ئىبارەت بۇ قەلب مېلودىيىسى ئارقىلىق ئۇيغۇر ئېلىنى، ئۇيغۇرلارنى ۋە گۈزەل، باي ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنىڭ جانلىق تەشۋىقاتچىلىرىغا ئايلانغان ئاۋانگارتلاردۇر.

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى بۈيۈك بىرتانىيەدىن باشقا يەنە ياۋروپادىكى ئىرېلاندىيە، نورۋېگىيە، ئىتالىيە، ۋېنگرىيە قاتارلىق دۆلەتلەردە، دۇنيانىڭ باشقا قىتئەلىرىدىكى تەيۋەن، ئامېرىكا، كانادا قاتارلىق دۆلەتلەردە ئۇيغۇر سەنئىتىدىن كونسېرت بېرىپ، تاماشىبىنلارنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا مۇيەسسەر بولدى.

ئۆتكەنكى 10 يىلدىن بۇيان لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى ئىجراسىدا ئېلىپ بېرىلغان بىر قىسىم مەخسۇس سەنئەت كېچىلىكلىرى ۋە كونسېرت بېرىش پائالىيەتلىرىنىڭ تىزىملىكى تۆۋەندىكىچە:

1. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى لوندون شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىلەن كۆچمەنلەر ئىدارىسى بىرلىكتە ئورۇنلاشتۇرغان "لوندون 2005- يىللىق مۇساپىرلار بايرىمى" تەكلىپ بىلەن قاتناشتى.

2. 2005- يىلى نوپابىردا لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئافرىقا ۋە شەرقشۇناسلىق ئىنستىتۇتى تەرىپىدىن تەشكىللەنگەن "تۈرك تىلىدا سۆزلىشىدىغان مىللەتلەرنىڭ مۇزىكا فېستىۋالى" دا ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكىسىدىن سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى.

2. 2006- يىلى مارت ئېيىدا كېمبىرىج ئۇنىۋېرسىتېتى تەرىپىدىن تەشكىللەنگەن 2006- يىلى 24- مارت نورۇز بايرىمىنى تەبرىكلەش سەنئەت پائالىيىتىگە قاتنىشىپ، ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكىلىرىنى ئورۇندىدى.

3. 2007- يىلى 27- ماي لوندوندا ئۆتكۈزۈلگەن "باھارنى ئوتتۇرا ئاسىيا ۋە تۈركىيە مۇزىكىسى بىلەن كۈتۈۋېلىش" سەنئەت پائالىيىتىدە ئۇيغۇر مۇزىكىسىدىن سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى.

4. لوندوننىڭ كەمدىن رايونلۇق يەرلىك ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن بۇ يىل 6- ئاينىڭ 22- كۈنى ئورۇنلاشتۇرۇلغان "2007- يىللىق كۆچمەن مۇساپىرلار ھەپتىلىكى" پائالىيىتىدە ئانسامبلى ئۇيغۇر سەنئىتىدىن نومۇرلار كۆرسەتتى.

5. ئانسامبلى 2007- يىلى ئۆكتەبىرنىڭ 13- كۈنى ئىرېلاندىيە جۇمھۇرىيەتنىڭ پايتەختى دۇبلىن شەھىرىدە دۇبلىن ئىنستىتۇتى تەرىپىدىن ئۆتكۈزۈلگەن "12- نۆۋەتلىك خەلقئارالىق جۇڭگو ۋە شەرقى جەنۇبى ئاسىيا مۇزىكا ئىلمى يىغىنى" دا ئۇيغۇر خەلق ناخشا- مۇزىكىلىرىدىن ئويۇن كۆرسەتتى.

6. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى 2008- يىلى 11- ئاپرېل كۈنى لوندون شەھىرىنىڭ مەركىزىگە جايلاشقان St Ethelburgas "تىنچلىق ۋە يارىشىش" مەركىزىدە ئۇيغۇر ناخشا- مۇزىكىسىدىن سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى.

7. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبلى 2008- يىلى 12- ئىيۇل كۈنى لوندون پادىشاھلىق باغچىسىدا (Hyde Park) لوندون شەھەرلىك ھۆكۈمەت، لوندون سەنئەت ھەمكارلىق شىركىتى ۋە لوندون پادىشاھلىق باغچىسى قاتارلىق

ئورۇنلار تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرۇلغان " لوندون 2008 - يىللىق مۇھاجىرەتتىكى مىللەتلەر سەنئەت فېستىۋالى " (Diaspora London Music Village 2008) غا قاتنىشىپ، 45 مىنۇت مەخسۇس ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا ۋە ئۆسۈلدىن سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى.

8. ئانسامبىل ئەنگىلىيەنىڭ شەرقى - جەنۇبىغا جايلاشقان Sidmouth, Devon شەھىرى تەرىپىدىن 2008 - يىلى 7 - ئاۋغۇست كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن " 2008 - يىللىق Sidmouth خەلق مۇزىكا بايرىمى " (Sidmouth Folk Festival) غا قاتنىشىپ، ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرىنى ئورۇنداپ، ئۇيغۇرنىڭ كىملىكى، مەدەنىيىتى ۋە گۈزەل سەنئەتنى فېستىۋال تاماشىبىنلىرىغا تونۇتتى.

9. 2009 - يىلى 2 - ئاينىڭ 17 - كۈنى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتى ئافرىقا ۋە شەرقشۇناسلىق ئىنستىتۇتىنىڭ تەكلىپى ۋە ئەتراپلىق ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن دۇنياغا داڭلىق بۈيۈك برىتانىيە مۇزىيىنىڭ يېنىغا جايلاشقان لوندون بىرۈنپى تىياتىرخانىسىدا مەخسۇس لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى سەنئەت كېچىلىكى ئۆتكۈزۈپ، تاماشىبىنلارنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى.

10. ئانسامبىل 2009 - يىلى 3 - نويابىر كېچىرىچ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن «ئوتتۇرا شەرق ۋە ئوتتۇرا ئاسىيا مۇزىكا كۆرىكى» سەنئەت كېچىلىكىدە ئۇيغۇر مۇزىكا سەنئىتىنى نامايان قىلدۇ.

11. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى 2010 - يىلى 30 - ماي تەيۋەن دۆلەتلىك «تەيپىي جۇڭگو ئوركېستىر» نىڭ تەكلىپىگە بىنائەن «2010 - يىللىق خەلقئارالىق يىپەك يولى فېستىۋالى» غا قاتنىشىپ، ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا ئۆرنەكلىرىدىن نامايەندىلەرنى كۆرسىتىدۇ.

12. ئانسامبىل 2010 - يىلى 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى نورۋېگىيەنىڭ فېردە شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «فىردە 2010 - يىللىق خەلقئارالىق مۇزىكا فېستىۋالى» غا قاتنىشىپ 3 كۈن ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا ۋە ئۆسۈللىرىدىن ئۆرنەكلەرنى كۆرسىتىپ نورۋېگىيە خەلقىنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا سازاۋەر بولدى. ئەڭ ئاخىرقى فېستىۋال يېپىلىش مۇراسىمىدا ئانسامبىل ناخشىچىسى رەھىمە مەخمۇت خانىم نورۋېگىيە پادىشاھى سونىيا خانىمنىڭ قوبۇل قىلىشىغا ئېرىشىدۇ.

13. 2011 - يىلى 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ئەنگىلىيەنىڭ Hitchin, Hertfordshire دە ئۆتكۈزۈلگەن «2011 - يىللىق دۇنيا رىتىمى دۇنيا مۇزىكا فېستىۋالى» (2011 Festival of World Rhythms of the World - Music in Hitchin) غا قاتنىشىپ ئالقىشلارغا ئېرىشىدۇ.

14. ئانسامبىل 2011 - يىلى 6 - ئىيۇن ئىتالىيەنىڭ Foundation University Ca 'Foscari ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن تۇرىن شەھىرىدىكى «شەرق سەنئەت مۇزىيى» تىياتىرخانىسىدا (Museum of Oriental Art - Turin) ئىككى كۈن ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكا سەنئىتىدىن دەرس ۋە كونسېرتلار بېرىپ ئىتالىيە خەلقىگە ئۇيغۇر سەنئەت ۋە مەدەنىيىتىنى تونۇشتۇرۇپ ئالقىشقا ئېرىشىدۇ.

15. 2012 - يىلى 22 - فېۋرال ئانسامبىل ئۇرال - ئالتاي تىل سىستېمىسىدىكى يازغۇچىلار بىلەن ۋېنگرىيە يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ بىرلىكتە ئۆتكۈزگەن مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش پائالىيىتىگە ۋە شۇ يىلى 7 - ئايدا «دۇنيا ھون قۇرۇلتىيى» سەنئەت فېستىۋالىغا قاتنىشىپ ئۇيغۇر سەنئەت مەدەنىيىتىنى نامايان قىلدۇ.

16. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى 2012 - يىلى 1 - ئاپرېل گېرمانىيەنىڭ مېۋنخېن شەھىرىدىكى The Gasteig تىياتىرخانىسىدا نورۇز بايرىمىنى تەبرىكلەش مەخسۇس سەنئەت كېچىلىكى ئۆتكۈزۈپ، تاماشىبىنلارنىڭ زور ئالقىشىغا مۇيەسسەر بولدى.

17. لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى 2014-يىلى 11-ئۆكتەبىر لوندون شەھىرىنىڭ مەركىزىگە جايلاشقان St Ethelburgas «تىنچلىق ۋە يارىشش» مەركىزىدە 2-قېتىم ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىسىدىن سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى.

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى ئەنگلىيەنى مەركەز قىلغان ھالدا ياۋروپادىكى دۆلەتلەردە ئۇيغۇرلارنى، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى ۋە ناخشا-مۇزىكىسىنى تونۇشتۇرۇشنى ئۆزلىرىنىڭ ئاساسلىق يەتمەكچى بولغان نىشانى قىلغان بولۇپ، ئىنگلىز تىلىدا لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى، ئۇيغۇرلارنىڭ كىملىكى ۋە ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكا مەدەنىيىتى مەخسۇس تونۇشتۇرۇلغان رەڭلىك تەشۋىقات كىتابچىسىنى نەشر قىلدۇرۇپ، كونسېرت ۋە فېستىۋال پائالىيەتلىرى داۋامىدا ئۇلاردىن 20 مىڭ پارچىدىن ئارتۇقىنى تارقىتىپ.

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ تۇنجى ئالبومى «ئاق بېلىق» (White Fish) ناملىق ئۇن CD پلاستىنكىسى 2010 - يىلى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئافرىقا ۋە شەرقشۇناسلىق ئىنستىتۇتى مۇزىكا فاكولتېت سىنۇدېپىسىدە 4000 تىراژى بىلەن نەشر قىلىنىپ، دۇنيا مۇزىكىسىغا خۇشخاتار بىرتانىيەلىكلەرنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشكەن.

2. ئۇيغۇر مەدەنىيەت ۋە سەنئىتىگە تەقدىم قىلىنغان دۇنيا تورى: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور سەھىپىسى

ئۆز خەلقىگە جۈملىدىن ئۇيغۇر مەدەنىيەت-سەنئىتىگە بولغان چىن مۇھەببەت بىلەن چىن يۈرەكتىن تۆكۈلگەن مېھنەتلەر بەدىلىگە يارىتىلغان ئەمگەك دۇنيانىڭ قەيىرىدە بولمىسۇن قەدىرلىنىدۇ.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ئىنىمىز 2004-يىلى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى قۇرۇپ چىققاندىن كېيىن، ئۇيغۇرلارنى ۋە ئۇيغۇر مەدەنىيەت سەنئىتىنى تونۇشتۇرغان ئىنگلىزچە مەنبەلەرنىڭ ناھايىتى كەملىكىنى تونۇپ يېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇيغۇرلارنى ۋە ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى دەۋرىگە لايىق ھالدا لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ جانلىق سەھنە پائالىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، بىرتانىيە ۋە دۇنيا ئەللىرىگە مەخسۇس ئىنگلىز يېزىقىدا تونۇشتۇرىدىغان بىر تور بېكىتىنى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ كېيىنكى نۆۋەتلىك تەرەققىيات نىشانى قىلىپ بېكىتىدۇ. بۇ مەقسەتلەرنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىدا تور لايىھىلەش ۋە ئۇچۇر تېخنىكا كەسپىنى ئوقۇشقا كىرىدۇ. ئۇ ئوقۇشى داۋامىدا بۇ ئىش توغرىسىدا قايتا-قايتا ئويلىنىپ، ئانسامبىلىدىكى ئەزالار بىلەن مەسلىھەتلەشتى. شۇ ئارقىلىق ئۇدا ئىككى يېرىم يىل ئىزدىنىش، ماتېرىيال توپلاش، ئۇيغۇرچە مەنبەلەرنى ئىنگلىز تىلىغا تەرجىمە قىلىش، لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ رەسمىي سىمۋوللۇق بەلگىسىنى لايىھىلەش، ۋە قۇرۇلىدىغان تور بېكەتنىڭ تېخنىكىلىق پروگراممىلىرىنى يېزىش قاتارلىق خىزمەتلەرنى ئۆز قولى بىلەن قېتىرقىنىپ ئىشلەپ، ئاخىرى 2007-يىلى 7-ئايدا لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلىنىڭ ئىنگلىز ۋە ئۇيغۇر تىللىرىدىكى رەسمىي تور سەھىپىسىنى ئېلان قىلىدۇ.

13 - رەسىم: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېتىنىڭ بىر كۆرۈنۈشى .

14 - رەسىم: لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېتىنىڭ يەنە بىر كۆرۈنۈشى .

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېكىتى دۇنيا بويىچە تۇنجى قېتىم ئىنگلىز تىلىدا ياساپ تارقىتىلغان، مەخسۇس ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئىتىگە تەقدىم قىلىنغان، ئىلمىي ۋە تەتقىقات قىممىتى يۇقىرى بولغان مەنبەلەر بىلەن تەمىن ئېتىلىگەن تور بېتى بولۇپ، ئۇنىڭغا 4000 پارچىدىن ئارتۇق ئۇيغۇر مەدەنىيەت - سەنئىتىگە ئائىت ماتېرىياللار قويۇلغان. ئانسامبىل تور بېكىتىنىڭ يەنە بىر ئالاھىدىلىكى، ئۇنىڭغا ئۇيغۇر ناخشا - مۇزىكىلىرى ئۇيغۇر ئون ئىككى

مۇقام مۇزىكىلىرى، يەرلىك مۇقاملار، كلاسسىك مۇزىكىلار، كلاسسىك خەلق ناخشىلىرى، خەلق ناخشىلىرى، ھازىرقى زامان ئاممىباب (پوپ) ناخشىلار، تىڭشاق ئاھاڭلار، ئۇيغۇر ئازغۇن ناخشا-مۇزىكىلىرى، مەشرەپ مۇزىكىلىرى، ۋە ئەل ئىچىدىكى ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىلار قويۇلغان. ھەمدە ئۇنىڭغا ئەل-نەغمىلىرىنى تەكشۈرۈش خىزمەتلىرى داۋامىدا ئىشلەنگەن ئۇن ۋە سىنگە ئېلىنغان فىلىم كۆرۈنۈشلەرىمۇ قويۇلغان. شۇنداقلا ئانسامبىلنىڭ بارلىق نەق مەيدان كونسېرتلىرى سىنگە ئېلىنىپ، ئۇلار ئۆز ۋاقتىدا مەزكۇر تور ئارقىلىق بارلىق كۆرگۈچىلەرگە تارقىتىپ تۇرۇلغان.

ئەزىز ئەيسائەلكۈننىڭ 10 يىلدىن بۇيان خالىس ھالدا ئۆزىنىڭ ئىشتىن سىرتقى بارلىق ئىمكانلىرىنى ئۇيغۇرلار ۋە ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنىڭ ئىنگىلىز تىلىدا پۈتۈن دۇنياغا تور ئارقىلىق تارقاتقان، شۇنىڭ بىلەن بىرگە، بارلىق ئىجتىمائىي تور ئالاقە ۋاسىتىلىرىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، ئۇيغۇر مەدەنىيەت-سەنئىتى ئۈچۈن تەقدىم ئەتكەن پىداكارلىق ئەجىزلىرى 2010-يىلى ئالاھىدە ئۈنۈمگە ئېرىشتى. يەنى شۇ يىلى لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېكىتى بۈيۈك بىرتانىيە دۆلەتلىك تور ئۇچۇر رەقەم ئارخىپى ئىدارىسى بىلەن بىرتانىيە كۈتۈپخانىسى تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىندى. نەتىجىدە لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېكىتىنىڭ پۈتكۈل مەزمۇنلىرى بۈيۈك بىرتانىيەدە ئارخىپلاشتۇرۇپ ساقلاش ۋە قوغداش تور بېكەتلەر تىزىملىكىگە كىرگۈزۈلۈپ، رەسمىي رەقەملىك ئارخىپلاشتۇرۇلدى. ھەمدە بۇ ھەقتە گۇۋاھنامە بېرىلدى. دېمەك، بۈيۈك بىرتانىيەنىڭ گىراموفون شىركىتى تەرىپىدىن 1909-يىلى قەشقەردە ئالغان «ئاشناجان» (Mushagaran Kashkarcha 'Ashnajan' song by Sadyk) ناملىق ئۇيغۇر ناخشا-مۇزىكىسى بۈيۈك بىرتانىيە كۈتۈپخانىسى ئاۋاز ئارخىپىغا ساقلاشقا كىرگۈزۈلۈپ 100 يىل تۆتكەن بۈگۈنكى كۈندە، خەلقىمىزنىڭ بۇ تەۋەرىۋك ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى بۇ ئۇيغۇر پەرزەنتى ئۆز ئەجر-مېھنىتى بىلەن قايتىدىن تەقدىم قىلدى.

لوندون ئۇيغۇر ئانسامبىلى تور بېكىتىنىڭ يەنە بىر ئۆزگىچە ئالاھىدىلىكى، بۇ تور بېكەتتە لوندون ئۇنۋېرسىتېتى ئافرىقا ۋە شەرق شۇناسلىق ئىنستىتۇتى مۇزىكا فاكولتېتىنىڭ دوكتورى رەيچىل ھاررىس خانىم بىلەن ئەزىز ئەيسائەلكۈننىڭ 10 نەچچە يىلدىن بۇيان بىرلىكتە كۆپ قېتىم ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى ۋە ئوتتۇرا ئاسىيا تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرىدە ئۇيغۇر مىللىي مۇزىكا مەدەنىيەت-سەنئىتى، جەمئىيەتشۇناسلىق ۋە ئىنسانشۇناسلىق ساھەلىرى بويىچە ئېلىپ بارغان ئەل ئىچى تەكشۈرۈپ-تەتقىق قىلىش خىزمەتلىرى ئاساسىدا يېزىپ چىققان ئەڭ يېڭى تەتقىقات ماقالىلىرى دائىملىق ئېلان قىلىنىپ تۇرغان. 2008-يىلى ئەنگىلىيەنىڭ ئاشگاتە نەشرىياتىدا ئىنگىلىز تىلىدا دوكتور رەيچىل ھاررىس خانىم نەشر قىلدۇرغان «ئۇيغۇر 12 مۇقامنىڭ قېلىپلاشتۇرۇلۇشى» (The Making of a Musical Canon in Chinese Central Asia: the Uyghur Twelve Muqam) ناملىق كىتاب يۇقىرىدىكى بايانلىرىمىزنىڭ مىسالى بولالايدۇ. مەزكۇر كىتابتا ئۇيغۇر 12 مۇقامنىڭ قېلىپلىشىش تارىخى ۋە قېلىپلىشىش جەريانى تەپسىلىي بايان قىلىنىدۇ.

بۇنىڭدىن باشقا ئەزىز ئەيسائەلكۈن ئەپەندىنىڭ كۆپ ۋاقىت سەرىپ قىلىشى ۋە ئەجر سىڭدۈرۈشى، ئىنچىكىلىك بىلەن قېتىرقىنىپ ئىشلىشى نەتىجىسىدە دوكتور رەيچىل ھاررىس خانىم بىلەن شىنجاڭ سەنئەت تەتقىقات ئورنىدىن ياسىن مۇخپۇل ئەپەندى بىلەن بىرلىكتە يېزىپ چىققان ۋە 2002-يىلى تۈركىيەدە «تۈرك ئېنسىكلوپېدىيەسى» دە ھەم ئەنگىلىيە Ashgate نەشرىياتىدا ئىنگىلىز تىلىدا نەشر قىلىنغان «ئۇيغۇرلارنىڭ مۇزىكىسى» (Music of the Uyghurs) ناملىق چوڭ تىپتىكى ئۇيغۇرلارنىڭ ناخشا-مۇزىكا مەدەنىيىتى تەپسىلىي تونۇشتۇرۇلغان ئىلمىي ماقالە بىلەن ئۇيغۇر چالغۇلىرىنىڭ چېلىنىش ئۆرنەكلىرى ئەمەلىي مىساللار بىلەن كۆرسىتىلگەن سىن فىلىملىرى كىرىشتۈرۈلۈپ ئىشلىنىپ تور ئارقىلىق دۇنياغا ھەقسىز تارقىتىلدى. كېيىن بۇ مەنبە بولۇپمۇ ئىنگىلىز تىلى قوللىنىدىغان دۇنيادىكى نۇرغۇن دۆلەت ۋە رايونلاردىكى ئۇنۋېرسىتېتلاردا مۇزىكىشۇناسلىق ئىلمى بويىچە ئوقۇيدىغان ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن بىردىن بىر ئەمەلىي مىساللىق دەرسلىك مەنبەسى قىلىپ قوللىنىلدى.

مانا بۇ مۇھاجىرەتتىكى 16 يىللىق ھاياتىنى ئۆز خەلقىنىڭ مەدەنىيەت-سەنئەت ئىشلىرى بويىچە توختىماي ئىزدىنىش، دۇنيا مەدەنىيەتلىرى بىلەن بىر سەھنىدە ئۇيغۇر مەدەنىيەت دىئالوگى قۇرۇش ئۈچۈن مېھنەت ئاققۇرغان،

كۆپكە قانداق بىر سەنئەت سۆيەر ئۇيغۇر پەرزەنتىنىڭ ھايات سەرگۈزەشتىسىدۇر. مەن خۇددى بۇرۇن تونۇشتۇرغان 39 نەپەر ئۆكۈملەرگە ئوخشاشلا، ئىنىمىز ئەزىز ئەيسا ئەلكۈندىن ناھايىتى پەخىرلىنىمەن.

ئەزىز ئەيسا ئەلكۈننىڭ مەتبۇئات ۋە تورلاردا ئېلان قىلىنغان ئىلمىي ئەمگەكلىرى توۋەندىكىچە:

خەلقئارالىق ئىلمىي ژۇرناللاردا ئېلان قىلغان ماقالىلىرى:

”Invitation to a Mourning Ceremony: Perspectives on the Uyghur Internet“ [1]

Aziz Isa, Published by Inner Asia Studies of Cambridge & Authors: Rachel Harris University. Inner Asia, Volume 13, Number 1, 2011 , pp. 27 -49(23) Publisher: BRILL. This paper offers a historically located and sociopolitical reading of the Uyghur internet, focusing on Uyghur language sites which were legally operating within China. We argue that this internet-based discourse has much in common with earlier, pre-digital home-grown nationalist movements, and that its emphasis on mourning is representative of a more widespread sense of self within Uyghur popular culture: one which equates national identity with grief and loss. Keywords: INTERNET; UYGHUR; XINJIANG; INTERETHNIC VIOLENCE; DIASPORA; NATIONAL IDENTITY; MOURNING. Document Type: Research article DOI: 10.1163/000000011797372832 Publication date: .2011_09_01

.Publisher's website: Global Oriental, an imprint of Brill

<http://www.ingentaconnect.com/content/brill/inas/2011/00000013/00000001/art00003#expand/collapse>

already) 'Islam by Smartphone: the changing shape of Uyghur social media networks' [2] published online in Uyghur language: Eqilfon_Islam.pdf). English version forthcoming in (. Central Asian Survey, 2016

ئۇيغۇر يېزىقىدا نەشر قىلىنغان كىتاب:

[3] "دوناي دەرياسىدىن ئورخۇن بويلىرىغىچە" -

2011 - يىلى شىۋىتسىيەدە نەشر قىلىنغان.

http://www.uyghurensemble.co.uk/shop/eBooks/Donay_Deryasidin_Orxun_Boylirighiche_Aziz_Isa.pdf

تۈرلۈك مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىنغان ئىلمىي ۋە ئەدەبىي ئەسەرلىرى:

تور سەھىپىللىرىدە ئېلان قىلغان بىر قىسىم ئەسەرلىرى:

[4] 'ئورخۇن بويلىرىغا سەپەر' (1 - قىسىم)

http://bbs.bagdax.cn/thread_27441_1_1.html

'ئورخۇن بويلىرىغا سەپەر' (2 - قىسىم)

http://bbs.bagdax.cn/thread_24299_1_1.html

[5] ئۆزۈلمەس تارىخىي رىشتە: http://bbs.bagdax.cn/thread_28622_1_1.html

[6] 'ئەقىلغۇن ئارقىلىق ئىسلاملىشىش: ئۇيغۇر ئىجتىمائىي ئالاقە تورىنىڭ ئۆزگىرىشىگە نەزەر'

[/http://uyghurensemble.co.uk/uy](http://uyghurensemble.co.uk/uy)

[7] 'ئۇيغۇر توربەتچىلىكىگە ئومۇمىي نەزەر'

[/http://uyghurensemble.co.uk/uy](http://uyghurensemble.co.uk/uy)

[8] '1960 - يىلى يېزىق ئۆزگەرتىش توغرىسىدا يېزىلغان كىتاب ھەققىدە'

http://bbs.bagdax.cn/thread_19059_1_1.html

[9] 'جاللات خېنىم رومانىدىن تەسراتلار'

http://bbs.bagdax.cn/thread_21037_1_1.html

[10] 'قىتەلەر قاناتلانغان كۆي - سانۇبەر تۇرسۇن'

http://bbs.bagdax.cn/thread_20139_1_1.html (1)

http://bbs.bagdax.cn/thread_25657_1_1.html (2)

http://bbs.bagdax.cn/thread_25677_1_1.html (3)

[11] 'يازغۇچى مەسۇمجان زۇلپىقار ئاكىنى ئەسلىمەن'

http://bbs.bagdax.cn/thread_23239_1_1.html

[12] 'سىز بۈيۈك بىرتانىيەنى قانچىلىك بىلىسىز؟'

http://bbs.bagdax.cn/thread_24259_1_1.html(1)

http://bbs.bagdax.cn/thread_24581_1_1.html(2)

[13] 'ھەسرەتلىك يىللار - ئانام تارتقان كۈلپەتلەر'

http://bbs.bagdax.cn/thread_27733_1_1.html

[14] يىللار ھەسرەتى - "زەگەتكە بىلەن قاغا ئېتىش"

http://bbs.bagdax.cn/thread_27572_1_1.html

[15] "لوندوندىكى قەشقەر كوچىسى" - شىنجاڭ پەلسەپە - ئىجتىمائىي پەنلەر تور بېكىتى:
http://uyghur.xjass.com/uyghur/content/2008_06/10/content_3172.htm;
http://www.bbc.co.uk/uzbek/news/story/2008/01/080110_qeshqer_ar.shtml

[16] 'قارچۇقۇمدا قاتقان دۇنيا' - http://bbs.bagdax.cn/thread_22544_1_1.html

[17] 'ئۇيغۇرچە سۆزلىشىش' - http://bbs.bagdax.cn/thread_22389_1_1.html

[18] 'سويگۇ ۋە ئىنسانلىق' - http://bbs.bagdax.cn/thread_23736_1_1.html

[19] 'بىر گۈل ئەچىلسا بولمايدۇ باھار'

http://bbs.bagdax.cn/thread_22652_1_1.html

[20] 'مەن كۆرەلمەيدىغان چۈش' - http://bbs.bagdax.cn/thread_27388_1_1.html

[21] 'بالىلىق خاتىرەم ۋە لوندوندىكى ئايەم'

http://bbs.bagdax.cn/thread_23338_1_1.html

تۈرلۈك ئۇيغۇر مەتبۇئاتلىرىدا ئېلان قىلىنغان ئىملىي ئەسەر، تەرجىمە ۋە شېئىرلىرى:

[22] قازاقىستاندا نەشىردىن چىقىدىغان "ئىنتىزار" ناملىق پەسەللىك ئەدەبىي ژۇرنالنىڭ 2004 - يىلى فېۋرال ئېيىدىكى ساندا "ئەزىز ئىسا ئەلكۈن شېئىرلىرى" سەرلەۋىسىدە ئۇنىڭ شېئىرلىرى تونۇشتۇرۇلۇپ نەشر قىلىنغان. ئىنتىزار ژۇرنىلى 2014 - يىلى، فېۋرال، 17 - بەت.

[23] قازاقىستاندا نەشر قىلىندىغان "ئۇيغۇر پەن" ناملىق ئەدەبىي ژۇرنالنىڭ 2014 - يىللىق 4 - ساندا ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن تەرجىمىھالى تونۇشتۇرۇلۇپ، ئۇنىڭ ئاللانغا بىر قانچە پارچە نادىر شېئىرلىرى نەشر قىلىندۇ. (مەزكۇر ژۇرنالنىڭ 72 - بېتىدىن 77 - بەتكە قارالسۇن)

[24] ئاۋۇستىرالىيەدە ئۇيغۇر ئۆسمۈرلىرىنى نىشان قىلغان "سابىيلەر ساداسى" ناملىق ئۇنىۋېرسال ئەدەبىي ژۇرنالنىڭ 2013 - يىللىق 9 - سان (توپلام 145 - بەت) "بىر گۈل ئېچىلسا بولمايدۇ" نەملىق شېئىرى ئېلان قىلىندۇ.

[25] ئىسپانىيەدىكى ئاز سانلىق مىللەت باسك خەلقى ئىسپانىيە ئىچكى ئۇرۇش يىللىرىدا يەنى 1937 - يىلى 26 - ئاپرېل ئىسپانىيە مىللەتچى ھاكىمىيىتى ئارمىيەسىنىڭ باسك رايونىدىكى گېرنيكو شەھرىنى بومباردىمان قىلغان ئادەمنىڭ ئۆلۈشىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان. مانا مۇشۇ تىراگېدىيە "گېرنيكو بومباردىماننىڭ قىلىنغانلىغىنىڭ 75 يىللىقى" نى خاتىرلەش مۇناسىۋىتى بىلەن باسك يازغۇچىلار جەمىيىتى تەرىپىدىن دۇنيادىكى 35 ياش شائىرلارنىڭ شېئىرلىرىنى تاللاپ باسك ۋە ھەر بىر شائىرنىڭ ئۆز تىلىدا ھەم ئېنگلىسچە ئۈچ خىل تىلدا 2012 - يىلى بىر

شېئىرى توپلام نەشر قىلغان ئىدى. مانا شۇ كىتاپقا ئۇيغۇرلارغا ۋاكالىتەن ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ئەپەندىنىڭ تەرجىمىھالى بىلەن ئۇنىڭ بىر پارچە شېئىرى بۇ توپلامدا نەشر قىلىندۇ. (مەزكۇر كىتاپنىڭ 81، 82 ۋە 83 - بەتلەرگە قارالسۇن)

[26] قازاقىستان دولەتلىك "ئۇيغۇر ئاۋازى" گېزىتىنىڭ 2011 - يىلى 10 - ئىيۇندىكى سانىنىڭ 9 - بەتدە ئەزىز ئەيسا ئەلكۈن ئەپەندىنىڭ تەرجىمىھالى ۋە شېئىرى ئەسەرلىرى تونۇشتۇرۇلدى.

[27] ئەلكۈن ئەپەندىنىڭ 1999 - يىلىدىن 2002 - يىلىغىچە يازغان ئىلمىي ماقالىلىرى، ئەبەدىي ئەسەرلىرى "ئۇيغۇر ئەزىزى" قەلەم نامىدا تۈرلۈك مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىندۇ.

[28] ئەزىز ئەيسا ئەلكۈننىڭ تۈرلۈك ئەدەبىي ئەسەرلىرى 1986 - يىلىدىن 1999 - يىلىغىچە "ئاقسۇ گېزىتى" دە ۋە مەزكۇر گېزىتنىڭ "جەنۇب شاماللىرى" ئەدەبىي ساھىپىسىدە نەشر قىلىندۇ.

تەرجىمە ئەسەرلەر:

[29] 'تاتارىيەدىن خەۋەر - پېكىندىن كەشىمىرگە سەپەر'

(News from Tartary: A Journey from Peking to Kashmir by Peter Fleming)

http://bbs.bagdax.cn/thread_27980_1_1.html(1)

http://bbs.bagdax.cn/thread_28311_1_1.html(2)

[30] 'تاتارىيەدىن خەۋەر ناملىق كىتاپ ھەققىدە'

http://bbs.bagdax.cn/thread_27868_1_1.html

[31] 'بىر تۇيغۇ' - http://bbs.bagdax.cn/thread_22408_1_1.html

[32] ئاھ ئاتىلار، 'نۇزۇگۈمنىڭ چاقىرىقى'، ئۇيغۇر مۇقام تېكىستلىرى

<http://www.uyghurensemble.co.uk>